

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 219g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 35 alin. (2) din Codul de procedură penală
(*procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de
abținere*)

CHIȘINĂU

11 ianuarie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 23 decembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 11 ianuarie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere” din articolul 35 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco, în interesele dlui Ilan Șor, în dosarul nr. 05-1a-195-13022018, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Cahul format din dna Galina Vavrin și dnii Tudor Berdilă și Ion Dănăilă, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 21 iunie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, i-a constatat vinovăția dlui Ilan Șor în comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 196 alin. (4) [*cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari prin înșelăciune sau abuz de încredere*] și 243 alin. (3) lit. b) [*spălarea banilor în proporții deosebit de mari*] din Codul penal.

4. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apel de procuror și de către apărătorii inculpatului. Cererile de apel se află în examinare la Curtea de Apel Cahul, completul de judecată format din dna Nina Veleva și dnii Vitalie Movilă și Evghenii Dvurecenschii.

5. În cadrul ședinței de judecată din 17 decembrie 2020, dnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco au depus, în interesele dlui Ilan Șor, o cerere de recuzare a judecătorilor menționați *supra*. Cererea de recuzare a fost repartizată unui complet de judecată de la Curtea de Apel Cahul format din dna Galina Vavrin și dnii Tudor Berdilă și Ion Dănăilă.

6. Pe 21 decembrie 2020, în cadrul ședinței de examinare a cererii de recuzare, dnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco au ridicat, în interesele dlui Ilan Șor, excepția de neconstituționalitate a textului „examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere” din articolul 35 alin. (2) din Codul de procedură penală.

7. Printr-o încheiere din aceeași zi, Curtea de Apel Cahul a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„[...]”

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 35 Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere

„(1) Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată. La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

(2) **Examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere.** În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 10 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

10. Autorii excepției de neconstituționalitate afirmă că textul „examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere” din articolul 35 alin. (2) din Codul de procedură penală este imprevizibil, pentru că nu este clar dacă judecătorul sau completul de judecată care examinează cererea de recuzare este obligat sau nu să citeze/cheme persoanele recuzate, în vederea ascultării acestora.

11. De asemenea, autorii excepției de neconstituționalitate notează că textul contestat conferă judecătorilor care examinează o cerere de recuzare spațiu de abuz și arbitrar.

12. În opinia sa, dispozițiile contestate încalcă articolul 23 alin. (2) coroborat cu articolele 1 alin. (3), 4 alin. (2), 20, 21, 26 alin. (1) și (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentanții unei părți din proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere” din articolul 35 alin. (2) din Codul de procedură penală. Prevederile contestate stabilesc procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care a fost solicitată recuzarea unui complet de judecată (a se vedea § 5 *supra*). Prin urmare, Curtea consideră că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de judecată. Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în vreun drept fundamental (DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27; DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 18; DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 19; DCC nr. 64 din 11 iunie 2020, § 19).

20. Autorii excepției de neconstituționalitate pretind că textul contestat ar fi imprevizibil și că ar contraveni articolului 23 alin. (2) [*calitatea legii*] coroborat cu articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 alin. (2) [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 26 alin. (1) și (2) [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

21. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 1 alin. (3), 4, 23 și 54 din Constituție nu au aplicabilitate de sine stătătoare (a se vedea DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, §§ 23-24; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 24 și § 26). Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturi substanțiale garantate de Constituție.

22. Sub acest aspect, prevederile contestate nu reclamă vreo problemă de constituționalitate din perspectiva accesului liber la justiție, a prezumției de nevinovăție, precum și a dreptului la apărare. În consecință, nu există vreo ingerință în articolele 20, 21 și 26 din Constituție. Dimpotrivă, dispozițiile criticate instituie o garanție pentru părți și persoana a cărei recuzare se cere, *i.e.* de a-și prezenta poziția în fața judecătorului sau a completului de judecată care examinează cererea de recuzare.

23. Pentru că nu s-a demonstrat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorii sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3), 4, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

24. Totodată, Curtea reține că Codul de procedură penală nu poate să abunde în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept procedural penal (DCC nr. 63 din 25 aprilie 2019, §§ 16-17; DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 17; DCC nr. 118 din 13 octombrie 2020, § 24).

25. Mai mult, Curtea observă că, sub aparența unor critici referitoare la imprevizibilitatea prevederilor contestate, autorii excepției de neconstituționalitate își exprimă, prin argumentele invocate, dezacordul cu felul în care a fost interpretat și aplicat textul contestat în cauza sa de către instanța de judecată.

26. Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 25; DCC nr. 134 din 24 noiembrie 2020, § 20). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

27. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională,

61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a textului „examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere” din articolul 35 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco, în interesele dlui Ilan Șor, în dosarul nr. 05-1a-195-13022018, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 11 ianuarie 2021
DCC nr. 6
Dosarul nr. 219/2020*